



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 2/2010-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. Č., T., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 72/2007 (predtým sp. zn. 43 Ro 222/2006) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Č. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2009 doručená sťažnosť M. Č., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 72/2007 (predtým sp. zn. 43 Ro 222/2006).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným okresnému súdu 30. novembra 2006 domáhal vydania platobného rozkazu na zaplatenie sumy 20 000 Sk s príslušenstvom proti J. G. (ďalej len „odporca“).

Okresný súd vydal 23. apríla 2007 platobný rozkaz, ktorým návrhu sťažovateľa vyhovel. Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca odpor. Následne bola vec sťažovateľa prevedená do občianskoprávneho registra a bola jej pridelená sp. zn. 16 C 72/2007. Na pojednávaní 6. novembra 2008 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorý bol rozhodnutím Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 26. júna 2009 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Do podania sťažnosti ústavnému súdu napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd v jeho veci koná so zbytočnými priet'ahmi, čím dochádza k porušovaniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ svoje tvrdenie odôvodnil takto:

„Môj základný zámer - odstrániť rozsudkom stav právnej a faktickej neistoty, v ktorom sa ako účastník konania nachádzam - nebol naplnený. Súd pritom počas predmetného obdobia nekonal efektívne a jeho úkony nevedli k naplneniu cieľa občianskeho súdneho konania (dopyt súdu na odporcu, či ide v prípade jeho podania o odpor, výzva odporcovi na odstránenie väd podania, dlhá doba, dokým súd zrušil platobný rozkaz a nariadil pojednávanie), dôsledkom čoho potom je skutočnosť, že po takmer troch rokoch nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté. (...)

Tvrdím, že súd ako porušovateľ mojich uvedených práv nemôže zdôvodňovať zdĺhavosť konania zložitou veci. Z hľadiska skutkového i právneho ide o vec úplne jednoduchú(...)

Rovnako nie je možné tvrdiť, že ja, prípadne môj právny zástupca sme nejakým spôsobom prispeli k priet'ahom(...)

Ešte dňa 3. 9. 2007 som podal predsedovi súdu sťažnosť na nečinnosť súdu a prietahy v konaní. Predseda okresného súdu vo svojej písomnej odpovedi zo dňa 10. 9. 2007 uviedol, že vec bude pravidelne sledovať, avšak na urýchlenie a zefektívnenie konania súdu to podstatnejší vplyv nemalo.

Na moju ďalšiu sťažnosť zo dňa 19. 8. 2009 reagoval podpredseda okresného súdu tak, že pripustil čiastočné zavinenie súdu na tom, že tak jednoduchá vec nebola právoplatne rozhodnutá keď odporca nebol včas vypočutý, avšak za hlavnú príčinu prietahov označil správanie sa odporcu. (...)

I keď trvanie súdneho konania v rozsahu troch rokov neznamená automaticky existenciu prietahov v konaní, pri zohľadnení mojej konkrétnej veci a jej právnej a skutkovej jednoduchosti nie je podľa môjho názoru možné označiť konanie za také, ktoré je bez prietahov. Tiež skutočnosť, že o tak skutkovo a právne jednoduchej veci nebolo doposiaľ právoplatne rozhodnuté, je možné kvalifikovať ako porušenie môjho práva(...)

Je síce pravdou, že na vzniku prietahov sa podstatnou mierou podieľa i odporca, ale súd v danom prípade vôbec nevyužil tie procesné a iné nástroje, ktoré má k dispozícii. Úkony súdu majú totiž efektívne smerovať k prejednaniu a rozhodnutiu veci, za ktorým účelom má súd využívať všetky svoje procesné oprávnenia stanovené zákonom, a to i vo vzťahu k nedostavujúcim sa účastníkom konania. Má možnosť vypočuť účastníka v prípade jeho PN i v mieste jeho bydliska, uložiť tomuto pokutu, dať ho predviesť a pod. Všetky tieto prostriedky však okresným súdom neboli použité.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo M. Č. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako i jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Ro 222/2006 a sp. zn. 16 C 72/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 72/2007 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. M. Č. sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000,- EUR(...), ktoré je Okresný súd Trnava povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť M. Č. trovy právneho zastúpenia vo výške 292,38 €, ktorú náhradu je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa - JUDr. R. C.(...) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na

prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 72/2007 (predtým sp. zn. 43 Ro 222/2006).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd zo zapožičaného na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 16 C 72/2007 zistil, že sťažovateľ podal 30. novembra 2006 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu proti odporcovi. Súdny poplatok za podaný návrh sťažovateľ zaplatil až 13. marca 2007 po predchádzajúcej výzve okresného súdu. K vydaniu platobného rozkazu sp. zn. 43 Ro 222/2006 došlo 23. apríla 2007, odporca proti nemu podal 18. mája 2007 odpor a zároveň požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Svojím podaním namietal taktiež zaujatosť všetkých sudcov okresného súdu, ale aj sudcov krajského súdu. Dňa 7. júna 2007 bol spis prevedený do oddelenia občianskoprávných vecí a bola mu pridelená sp. zn. 16 C 72/2007.

Od 6. septembra 2007 okresný súd dvakrát neúspešne doručoval výzvu odporcovi (najprv na adresu do Ústavu na výkon väzby v L. – túto skutočnosť oznámil okresnému súdu právny zástupca sťažovateľa, neskôr 24. septembra 2007 na adresu trvalého bydliska), aby sa vyjadril, či jeho podanie je potrebné považovať za odpor. Výzvu odporca prevzal až 29. novembra 2007 a odpoveď na ňu bola okresnému súdu doručená 20. decembra 2007. Následne okresný súd vyzval 21. januára 2008 odporcu na preukázanie osobných, majetkových a zárobkových pomerov. Tieto odporca predložil 19. februára 2008.

Na základe podanej námietky odporcu bol spis okresného súdu 30. januára 2008 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o zaujatosti sudcov okresného súdu, avšak krajský súd z dôvodu namietania zaujatosti aj sudcov krajského súdu predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie aj o tejto námietke. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Nc 4/2008 z 22. februára 2008 rozhodol, že sudcovia krajského súdu nie sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania o námietke zaujatosti sudcov okresného súdu. Krajskému súdu bol spis najvyšším súdom vrátený 29. februára 2008 a uznesením sp. zn. 23 NcC 3/2008 zo 17. marca 2008, ktoré nadobudlo

právoplatnosť 9. mája 2008, krajský súd rozhodol, že sudkyňa okresného súdu JUDr. J. H. (zákonná sudkyňa) nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania vo veci samej. K vráteniu súdneho spisu okresnému súdu došlo 8. apríla 2008.

Dňa 26. mája 2008 okresný súd nariadil pojednávanie na 24. jún 2008, ktoré však bolo odročené na 18. september 2008 z dôvodu práceneschopnosti odporcu. Rovnako pojednávanie nariadené na 18. september 2008 bolo z tohto istého dôvodu odročené na 14. október 2008. Na základe uvedeného okresný súd požiadal o vyjadrenie ošetrojúceho lekára, či zdravotný stav odporcu umožňuje jeho účasť na pojednávaní. Ošetrojúci lekár oznámil, že osobná účasť odporcu na pojednávaní je zo zdravotného hľadiska možná. Napriek tomu odporca 1. októbra 2008 opäť ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní 14. októbra 2008 zo zdravotných dôvodov a požiadal o jeho odročenie. Zároveň opäť namietal zaujatosť sudcov okresného súdu, ako aj krajského súdu. Okresný súd pojednávanie odročil na 6. november 2008. Dňa 3. novembra 2008 však odporca predložil okresnému súdu doklad o svojej práceneschopnosti vystavený inou lekárkou a znova žiadal o odročenie pojednávania.

Okresný súd 6. novembra 2008 pojednával v neprítomnosti odporcu a na tomto pojednávaní vyhlásil rozsudok, proti ktorému však odporca 22. decembra 2008 podal odvolanie. Súdny spis bol 23. januára 2009 predložený krajskému súdu, ktorý uznesením č. k. 10 Co 28/2009-97 z 26. júna 2009 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. K vráteniu súdneho spisu krajským súdom okresnému súdu došlo 30. júla 2009. Od 24. augusta 2009 okresný súd zisťoval odporcove osobné, majetkové a zárobkové pomery, aby napokon 23. októbra 2009 uznesením č. k. 16 C 72/2007-114 rozhodol o oslobodení odporcu od povinnosti platiť súdne poplatky. Dňa 21. decembra 2009 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 2. február 2010.

Z uvedeného prehľadu procesných úkonov vykonaných v posudzovanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 72/2007 vyplýva, že celková doba trvania konania je viac ako tri roky, z toho na okresnom súde dva roky a štyri mesiace.

K vydaniu prvého meritórneho rozhodnutia – platobného rozkazu – došlo po takmer piatich mesiacoch od podania návrhu, avšak k zaplateniu súdneho poplatku, ako jedného

z predpokladov riadneho postupu všeobecného súdu v konaní, zo strany sťažovateľa ako navrhovateľa došlo až po viac ako troch mesiacoch od podania návrhu. Rozsudok v merite veci okresný súd vydal po dvoch rokoch od podania návrhu. Medzitým však dochádzalo k rozhodovaniu o relevantných otázkach na súdoch vyššieho stupňa (tak na krajskom, ako aj najvyššom súde) a je potrebné zdôrazniť, že integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že okresný súd a následne aj krajský súd a najvyšší súd sa museli zaoberať a vysporiadať s námietkami zaujatosti zákonných sudcov vznesenými zo strany odporcu, čo si vyžaduje primeraný čas.

Na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že obdobia trvania konaní vedených krajským súdom a najvyšším súdom, ktorých postup sťažovateľ v sťažnosti pred ústavným súdom nenamietal, nemožno pričítať na vrub okresnému súdu, ktorý ich dĺžku trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť.

Pre úplnosť je potrebné poukázať aj na okolnosť, že viac ako tri mesiace (september – december 2007) okresný súd nebol úspešný pri doručovaní výzvy odporcovi, od ktorej závisel ďalší procesný postup.

Pokiaľ ide o konanie vo veci samej, pojednávanie bolo okresným súdom nariadené štyrikrát, z toho trikrát došlo k jeho odročeniu zo zdravotných dôvodov na strane odporcu. Tu ústavný súd pripomína, že argumentáciu sťažovateľa o možnosti predvedenia, prípadne o možnosti uloženia poriadkovej pokuty účastníkovi konania, ktorý svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil svojou práceneschopnosťou, nemožno považovať za relevantnú o to viac, že odporca predkladal doklad o práceneschopnosti vystavený rôznymi lekármi. V tomto prípade sa ústavný súd priklonil k správnosti postupu okresného súdu, ktorý sa najprv informoval na zdravotný stav odporcu. Ako neefektívnym sa však tento postup všeobecného súdu môže javiť v tej súvislosti, že napokon okresný súd pojednával a rozhodol (neprávoplatne) v neprítomnosti odporcu.

Napokon ústavný súd zistil, že okresný súd vo svojom postupe nevykazoval relevantnú procesnú činnosť od 18. mája 2007 (odporca podal odpor proti platobnému rozkazu) do 6. septembra 2007 (okresný súd vyzval odporcu na oznámenie, či jeho podanie je potrebné považovať za odpor), t. j. celkovo štyri mesiace.

K tomu však ústavný súd uvádza, že z jeho judikatúry vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, II. ÚS 57/01). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

Aj keď postup okresného súdu nebol bez priet'ahov minimálne po dobu štyroch mesiacov, v napadnutom konaní sa nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd nerozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa (prikázanie okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia), ktoré sú podmienené predchádzajúcim vyslovením porušenia základného práva alebo slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010